Opbrengst contourenschets 2050 gemeenteraad Voorst

De kansen en belemmeringen van de gemeente Voorst voor de ontwikkelstrategie voor de Regio Stedendriehoek

De rijksoverheid neemt weer de regie op de ruimtelijke ordening in Nederland. In 2023 heeft dit geresulteerd in ruimtelijke voorstellen. De provincie Gelderland heeft dit samen met de gemeentelijke samenwerking in de Regio Stedendriehoek uitgewerkt in het regioarrangement Regio Stedendriehoek 2023. Als regio hebben wij aangegeven intensief samen te gaan werken aan de nationale opgaven vanuit het credo: een sterke regio in balans. Het bestaande beleid is in deze versie als uitgangspunt genomen, met daaraan vijf agenderende opgaven voor de toekomst toegevoegd: verstedelijking in balans, ontwikkeling corridors A1/A50, bevaarbaarheid IJssel, vitaal landelijk gebied en de Veluwe.

Op 19 juni 2024 heeft het Rijk het voorontwerp Nota Ruimte vrijgegeven. Hierin wordt de Regio Stedendriehoek als één van de zoekgebieden voor grootschalige woningbouw aangemerkt. Het nieuwe kabinet heeft de ambitie om rond de zomer van 2025 de richting te bepalen in het ontwerp Nota Ruimte (met mogelijkheden voor inspraak). Om als regio input te kunnen geven aan die richting in de Nota Ruimte, is de afgelopen maanden gezamenlijk gewerkt aan de ‘Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans’ en is deze als strategisch gespreksdocument vastgesteld.

Uitgangspunt van de contourenschets is dat verstedelijking géén verstening betekent. Het gaat om de ontwikkeling van de hele regio in balans. De Contourenschets 2050 toont vier mogelijke schetsen over de ruimtelijke inrichting van de toekomst van de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen, de provincies Overijssel en Gelderland en de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn & IJssel en Drents Overijsselse Delta. Het resultaat is een strategisch gespreksdocument voor het bepalen van de gezamenlijke opgave verstedelijking in balans richting 2050.

Op 22 april 2024 heeft de gemeenteraad van Voorst een besluit genomen over de kracht en de bijdrage van de gemeente Voorst aan de verdere schaalsprong voor de Regio Stedendriehoek. De contourenschets voor de regio in 2050 geeft aanleiding dit besluit aan te vullen voor de nadere uitwerking in de regionale ontwikkelstrategie. Buiten kijf staat dat met deze verschillende uitgangspunten en verwachtingen de Voorster identiteit behouden blijft en wordt versterkt. Dit lichten wij hieronder toe.

Kansen en belemmeringen

Balans tussen steden, kernen en landelijk gebied

Wij zijn een regio in balans. Deze balans is ook bepalend voor onze regionale identiteit. Met diverse gebieden (Veluwe, IJsselvallei, Salland en de Achterhoek) en unieke steden en dorpen met hun eigen kwaliteiten. De kracht van de regio zit in onze verscheidenheid. Dit zorgt ook voor een goede woon-, werk- en leefomgeving. Bepalend voor onze Voorster identiteit zijn:

- de kwaliteit van ons landschap;
- de bijzondere cultuurhistorie;
- de dorpse schaal van de kernen;
- de krachtige sociale samenhang in onze gemeente;
- duurzaamheid: de wens en de noodzaak om onze ruimtelijke, economische en sociale kwaliteiten toekomstbestendig te maken.

Deze identiteit is ons vertrekpunt in de opgaven waar wij als onderdeel van de regio voor staan. Dit vraagt om het behoud van balans en verhouding tussen de steden, de kernen en het landelijk gebied. Hiervoor is - in beginsel - toepassing van de ladder van duurzame verstedelijking noodzakelijk, als goede verantwoording van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Kansen voor landschapsversterking

Onze gemeente heeft een groot landelijk gebied. De agenderende opgave ‘vitaal landelijk gebied’ (uit het regioarrangement Regio Stedendriehoek 2023) zien wij als kans voor het behoud en het versterken van ons voorzieningenniveau. Bij de verstedelijkingsopgave is de voorwaarde gesteld: 'meer stad, meer landschap'. Het past bij de identiteit van de gemeente Voorst om haar waardevolle en karakteristieke landschappelijke structuren te behouden. Wij zien ook mogelijkheden om deze

structuren te versterken. In lijn met het waardevolle landschap, hoort ook het behoud van cultureel erfgoed. Zoals onze landgoederenzone, de polder Nijbroek en de uiterwaarden. De verstedelijkingsopgave moet rekening houden met deze kwaliteiten. Samen met de recreatieplas Bussloo en de luchthaven Teuge geeft dit kansen voor dagrecreatie en kleinschalige kwalitatief hoogwaardige verblijfsrecreatie. Daarmee leveren wij ook een bijdrage aan de agenderende opgave ‘Veluwe’.

In onze gemeente zien wij kansen met een gebiedsgerichte aanpak, voor het versterken van de groen/blauwe dooradering. Zowel voor eventuele nieuwe verdienmodellen voor onze landbouwsector, als voor het herstel en versterken van cultuurhistorische waarden en biodiversiteit. Hierbij ontstaan ook kansen op het gebied van recreatie en een vitaal en toekomstig landelijk gebied, met een goede leefbaarheid in de kernen.

Het uitgangspunt 'water en bodem sturend' is opgenomen in het principe 'natuurlijk systeem als basis'. Wij gaan ervan uit dat door toepassing van dit principe, gebieden als de (voormalige) uiterwaarden worden ingericht voor waterveiligheid. Een bovenlokaal belang. Dit geldt trouwens ook voor opvangbassins om het water vast te houden bij droge periodes. Daarnaast hoort bij dit principe een landelijk gebied, in balans met het bodem-watersysteem. Vanuit dit principe gaan wij ervan uit dat in de verschillende schetsen voor onze laaggelegen polder Nijbroek per ongeluk een verkeerde arcering is toegepast. Vanuit dit principe is een grote opgave in de gemeente Lochem verdedigbaar. Een grote verstedelijkingsopgave laten landen in de IJsselvallei (laagste punt van de regio) is vanuit dit principe niet logisch.

Wij verwachten als opbrengst dat deze (regionale) landschapsversterking is gekwantificeerd voor onze gemeente. Landschapsversterking zien wij in een samenspel tussen natuur inclusieve landbouw, singels, water en bossen. En in een gebalanceerde overgang tussen de kernen en het landschap. Door dit principe en onze agrarische sector zien wij een belemmering in de schets met de gemeente Voorst als stadspark.

Kansen in de regionale woningbouwopgave; met een bandbreedte en onder voorwaarden
Nationaal is de koers gematigd naar water en bodem richtinggevend. De Randstad is hiermee niet langer op ‘slot’. Dit vraagt om een realistische woningbouwopgave op basis van de cijfers van het CBS/Primos. En ook een vergelijk met wat wij als regio de afgelopen decennia hebben gerealiseerd. Over het algemeen zien wij kansen wanneer er in de steden – maar ook in de dorpen – meer gestapeld wordt gebouwd. Op deze wijze blijft er meer ruimte over voor het landelijke leefklimaat in onze regio.

Voor de gemeente Voorst zien wij - naast de meerwaarde van een landschappelijke contramal en als stedelijk uitloop- en recreatiegebied - ook een passende rol in de regionale woningbouwgave. Daarnaast verwachten wij een bandbreedte in woningbouwaantallen en ruimte om kwalitatieve en kwantitatieve voorwaarden gezamenlijk uit te werken. Een zorgvuldig proces met onze kernen en inwoners is ons uitgangspunt. Dit leidt tot meer draagvlak en een vlottere uitvoering.

Het is logisch om kwalitatief te streven naar aansluiting bij de identiteit van de regio, met een gevarieerd aanbod aan verschillende soorten woonomgevingen. Belangrijk is de gezamenlijke opgave voor de betaalbare woningbouw en een oplossing te bieden voor de lokale woningzoekenden. Kwantitatief wordt in verschillende schetsen de autonome groei van kernen gemist. Dit heeft negatieve gevolgen voor de leefbaarheid in verschillende kernen. Deze leefbaarheid staat in verschillende kernen al onder druk. Voor vitale kernen zijn maatschappelijke functies (school, huisarts, ontmoetingsplek) of detailhandel (supermarkt) belangrijk. Wel benadrukken wij dat teveel spreiding weer zorgt voor veel verkeersbewegingen. Zorgvuldigheid en balans zijn hier noodzakelijk.

De gemeente Voorst heeft al lange tijd een consistent beleid gevoerd op het gebied van huisvesting. Daarbij hebben de realistische voorspellingen geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal gebouwde woningen. Door deze stabiele koers verwachten wij dat Voorst in 2050 ongeveer 4.000 inwoners extra telt. Om onze verantwoordelijkheid in de regionale opgave te nemen, zijn wij van plan om te onderzoeken of er steun is bij onze kernen om daar bovenop nog eens 4.000 extra inwoners te verwelkomen.

De gemeente Voorst heeft als doel om te onderzoeken hoe ze tussen 2030 en 2050 tussen de 2.000 en 4.000 nieuwe woningen (wat overeenkomt met 4.000 tot 8.000 extra inwoners) kan toevoegen. Bij de bouwplannen houden wij ook graag rekening met het versterken van het

landschap. Dit betekent dat wij op zoek zijn naar 200-400 ha grond. Tot slot staan wij voor een gebalanceerde verdeling van de woningbouwopgave over de verschillende gemeenten. Op deze wijze werken wij samen aan regionale opgaven en zorgen wij voor een impuls voor de leefbaarheid van de gehele regio.

Kansen voor mobiliteit
Wij zien hierbij mogelijkheden voor duurzame en vernieuwende vormen van mobiliteit. Met als belangrijk uitgangspunt de fietser op 1. Kansen zien wij in het versterken van de spoorinfrastructuur in de regio. Bereikbaarheid is namelijk een belangrijke voorwaarde voor meerdere functies (wonen, werken en ook recreëren). Hiervoor zien wij kansen bij de stationsgebieden binnen en vlak grenzend aan onze gemeente. Wel moet hier het openbaar vervoer naar de kleinere kernen niet worden vergeten. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid in het landelijk gebied.

De lokale behoefte aan extra bruggen over de IJssel voelen wij niet in de gemeente Voorst. Dit is een belemmering. Dit heeft bovenal gevolgen voor onze huidige (vooral lokale) wegenstructuur. De regionale meerwaarde voor het woon- en leefklimaat van onze samenleving is (tot dusverre) niet inzichtelijk, evenals de effecten op de natuurwaarden.

Kansen voor kleinschalige werkgelegenheid en maakindustrie
Wij begrijpen het nationale belang om minder afhankelijk te zijn van andere economieën. Daarom vinden wij het belangrijk om de innovatieve maakindustrie, de circulaire economie en de innovatieve luchtvaart gebonden bedrijvigheid in de gemeente Voorst te ondersteunen. En om regionaal (in de steden) de kenniseconomie te vergroten. Dit biedt kansen voor hoge scholen en het aantrekken van jonge mensen. Daarbij speelt ook het nationale en het provinciale voornemen tot minder transformatie van werkgebieden.

Het versterken van onze lokale economie zien wij als een middel om de leefbaarheid van onze kernen en het landelijke gebied te behouden en te versterken. Dit is ook noodzakelijk om onze (evenwichtige) balans tussen wonen en werken te behouden. Hierbij sluiten wij aan op onze identiteit en onze lokale arbeidsmarkt. Wij focussen op de maakindustrie (door de ligging en de bestaande MKB-bedrijven), de circulaire economie (met een bovenlokale functie) en in de innovatieve luchtvaartgebonden bedrijvigheid. Bedrijvigheid is hierbij een middel om de brede welvaart in onze regio te behouden en waar mogelijk te versterken wanneer de economische ontwikkeling en het gevraagde ruimtebeslag zich vertalen in een verhoogde productiviteit (per m^2).

Dit uit zich kwantitatief in het verkennen van een economische uitbreidingsopgave met een bandbreedte van 24 tot 31 ha. Hierbij hanteren wij de lokale behoefte als ondergrens. Nadere uitwerking en locatie specifiek maatwerk verklaren de bovengrens. Deze ruimte is vooral nodig voor de doorontwikkeling en de omvang van lokale en regionale MKB-bedrijven. Dit is een substantieel aandeel binnen de totale behoefte aan extra bedrijventerreinen in de regio (205 ha).

Verder zien wij kansen in de schetsen voor het behoud van een toekomstbestendige agrarische sector in onze gemeente. Dat de landbouwsector zich aanpast aan de eisen van deze tijd, stimuleren wij graag. Wij zijn ervan overtuigd dat de landbouwsector en de natuurversterking samen kunnen gaan. Dit past ook binnen een consistent overheidsbeleid: gemeente Voorst als groene long en hart van de Regio Stedendriehoek. Met deze visie op onze agrarische sector zien wij een belemmering in de schetsen waarbij de grote regionale verstedelijkingsopgaven landen in de gemeente Voorst en de gemeente Voorst als stadspark fungeert.

De gemeente Voorst ziet een belemmering in grootschalige bedrijvigheid (XXL-logistiek/distributie). De gemeente Voorst levert al een substantiële bijdrage aan de regionale economische ambities. Het toevoegen van grootschalige bedrijvigheid is hierbij niet passend in relatie tot ons kleinschalige, karakteristieke en historische landschap. Het past ook niet door het dorpse karakter van het Voorster grondgebied. Door deze keuze in sturing ondersteunen wij ons MKB. Niet onbelangrijk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Verder zou dit ook extra opgaven creëren voor de regionale huisvesting van arbeidsmigranten. Tot slot achten wij het niet haalbaar en wenselijk om bij elke kern bedrijvigheid toe te voegen vanwege de toename aan verkeersbewegingen. Dit gaan wij met onze samenleving verder verkennen.

Participatie draagt bij aan een sterk bestuur
Een sterk lokaal bestuur heeft een bestuurskracht, een ondernemende visie en een duidelijke focus. Op deze manier voeren wij een beleid dat gunstig is voor zowel de inwoners als de bedrijven op de lange termijn. Zo dragen wij bij aan de regionale, de provinciale en de nationale doelstellingen. Maatschappelijk gezien staat Voorst bekend om haar sterke sociale samenhang,

zowel binnen de kernen als met de anderen binnen de gemeenschap. Deze cultuur behouden wij graag. Hier past een bestuur met een houding van overleg en het bereiken van consensus. Om deze redenen staan wij voor een zorgvuldig participatieproces met onze inwoners.

Stroomlijnen van processen
Wij gaan in gesprek met onze samenleving over belangrijke waarden en doelen binnen het Programma Landelijk Gebied. Wij verwachten dat de resultaten van deze gesprekken een belangrijke rol spelen bij het verder uitwerken van de agenderende opgaven. Met het Programma Landelijk Gebied als basis, beginnen wij in 2025 met het herzien van onze omgevingsvisie. Wij zijn van plan om onze samenleving hierbij te betrekken en te werken met verschillende scenario's. Wij verwachten dat deze verschillende processen goed op elkaar worden afgestemd.

Tot slot verwachten wij ook inzicht te krijgen in de ambities van andere gemeenten. Wanneer de verschillende doelen helder zijn, dan kan daarover worden gecommuniceerd om er uiteindelijk samen aan te werken. Om op die manier regionaal tot een evenwichtige en gedragen uitwerking van de contourenschets te komen.